

Aan: presidium 4 maart 2024

Van: griffie

Betreft: Evaluatie spreektijdenregeling

Aanleiding

Op 16 oktober 2023 besloot het presidium dat een start zou worden gemaakt met de invoering van de spreektijdenregeling. Op 20 november 2023 is besloten de spreektijdenregeling in de raadsvergaderingen van 30 november en 21 december 2023 experimenteel toe te passen en in het presidium van 15 januari te bespreken of de spreektijden regeling definitief kan worden ingevoerd in 2024, waarbij evt. knelpunten/kanttekeningen worden besproken.

Op 15 januari 2024 is wederom gesproken over de spreektijdenregeling. Er is besloten voor de vergadering in januari 2024 conform de eerder vastgestelde regeling door te gaan. De fracties is gevraagd input te leveren voor de evaluatie. Op 5 februari is vastgesteld dat nog niet door alle fracties input was geleverd. De griffie is gevraagd de evaluatie verder uit te voeren en een voorstel te doen voor de eerstvolgende presidiumvergadering (4 maart).

Huidige regeling

Bij de huidige regeling zijn de uitgangspunten van de regeling van 2017, die destijds overigens niet is vastgesteld, grotendeels aangehouden. Daarbij gaat het om een vaste basis-spreektijd, per raadslid extra spreektijd (waarbij deze uitgangspunten ook gelden voor het college en de afzonderlijke collegeleden).

Verder zijn nadere uitgangspunten gehanteerd, waarvan de belangrijkste zijn:

- Er kan in totaal een spreektijd van 135 minuten verdeeld worden (vanaf de beraadslagingen bij onderdeel C en D van de raadsvergadering)..
- De basis-spreektijd is 5 minuten; de extra spreektijd per raadslid is 2,5 minuut.
- De spreektijd kan door de fractie naar eigen inzicht over de agendapunten worden verdeeld. De fractie dient dus zelf tevoren in te schatten hoeveel spreektijd zij aan
- een agendapunt wil besteden.

De regeling levert daarmee de volgende spreektijden op:

HvM:	$5 + 6 \times 2,5 =$	20 minuten
CDA:	$5 + 5 \times 2,5 =$	17,5 minuten
GB;	$5 + 5 \times 2,5 =$	17,5 minuten
VVD;	$5 + 5 \times 2,5 =$	17,5 minuten
Morgen!;	$5 + 4 \times 2,5 =$	15 minuten
D66;	$5 + 2 \times 2,5 =$	10 minuten
GroenLinks;	$5 + 1 \times 2,5 =$	7,5 minuten
CU;	$5 + 1 \times 2,5 =$	7,5 minuten
College;	$5 + 5 \times 2,5 =$	17,5 minuten
Stemmingen		5 minuten
Totaal		135 minuten

Evaluatie

Naar aanleiding van het verzoek van de griffie is van alle fracties en het college reactie ontvangen. Deze reacties treft u aan in bijlage 1. In bijlage 2 treft u de informatie hoeveel tijd iedere fractie (en tevens het college) heeft overgehouden na de raadsvergaderingen waarin de spreektijdenregeling is toegepast.

Uit de verzamelde informatie valt een aantal hoofdzaken te halen.

Doorgaan met spreektijdenregeling?

De eerste en wellicht belangrijkste constatering is dat nagenoeg alle fracties door willen gaan met de spreektijdenregeling. Men onderschrijft het nut van de regeling. Alleen de fractie CU spreekt zich uitdrukkelijk tegen de regeling uit. Het college heeft zich over het houden van de regeling niet uitgesproken, dat is overigens uiteraard ook aan de raad (en niet het college).

Spreektijden fracties

HvM zou willen zien dat de spreektijd de verhouding van de kiezersstemmen weerspiegelt. Waar het gaat om de spreektijd voor kleine fracties is GB verdeeld over het geven van meer tijd aan kleine fracties, Morgen! is bereid daar nogmaals naar te kijken en D66 heeft begrip voor het gegeven dat kleine fracties voldoende tijd moeten krijgen om zich uit te kunnen spreken. GL kan tot op heden uit de voeten, maar oppert een verhoging van de basistijd. De CU gaat ervan uit dat de kleine partijen 1,5 minuten te kort komen.

Geconstateerd kan worden dat in de afgelopen 4 vergaderingen waarin de spreektijdenregeling is toegepast nagenoeg alle fracties steeds binnen hun spreektijd zijn gebleven. Alleen de CU heeft in de 3 vergaderingen waarin zij aanwezig waren in 2 gevallen de spreektijd overschreden. De andere fractie met dezelfde spreektijd (GL) is wel steeds binnen de tijd gebleven en dat geldt ook (in ruime mate) voor bijvoorbeeld D66 die 10 minuten spreektijd heeft (in 3 van de 4 vergaderingen had men ruimschoots tijd over).

Vanuit de griffie wordt geadviseerd de huidige spreektijden voor de fracties te handhaven. Er zijn verschillende modellen doorgerekend, maar binnen de gestelde uitgangspunten lijkt dit de meest juiste toedeling van tijd. Mochten de ervaringen in de toekomst daartoe aanleiding geven, dan kan dit nog eens worden bekeken (aanpassen basisspreektijden of spreektijd per raadslid).

Spreektijden college

Over dit onderwerp lopen de meningen behoorlijk uiteen. HvM zou de spreektijd van het college willen beperken gelet op zijn rol. CDA is juist voor afschaffing van de spreektijd voor het college. GB vindt dat het college wel gelegenheid moet hebben om vragen te beantwoorden, ook als de tijd op is. Tegelijk moet de voorzitter het college aanspreken als zij teveel tijd gebruikt.

Het college heeft zich alleen uitgesproken over de spreektijd voor het college en vindt dat een beperking van de spreektijd geen recht doet aan de principieel verschillende rollen die raadsleden en het college hebben. Beperkingen in tijd om vragen te beantwoorden vindt het college niet passen. Het college geeft aan dat als het presidium vasthoudt aan een spreektijd voor het college de voorkeur van het college uitgaat naar een toedeling van 1/3 respectievelijk 40 minuten van de (totale) spreektijd.

Het college heeft in 3 van de 4 vergaderingen de spreektijd (ruim) overschreden. Daarbij moet opgemerkt worden dat er soms vanuit het college erg veel tijd gevraagd wordt in de beantwoording van vragen. Het verzoek van het college om een toedeling van een spreektijd van 1/3 van respectievelijk 40 minuten van de spreektijd is naar de mening van de griffie disproportioneel gelet op de rol die het college heeft c.q. hoort te hebben.

Bovendien, als wat betreft onderdeel D (moties vreemd aan de orde van de dag) wordt gewerkt volgens de richtlijn moties vreemd krijgt het college in beginsel ook geen gelegenheid om het woord te voeren; er ligt dan immers een preadvies. Als in de praktijk blijkt dat er juist bij dit onderdeel veel vragen gesteld worden aan het college dan zou er in die werkwijze naar een oplossing kunnen worden gezocht.

Volledigheidshalve, niet vergeten moet worden dat van de regeling ook juist een preventieve werking hoort uit te gaan dat deelnemers aan de vergadering en dus (ook of juist vanuit hun rol) de collegeleden kort en bondig antwoorden.

De griffie adviseert ook de spreektijd voor het college te handhaven conform bestaande regeling.

Rol voorzitter

Opgemerkt wordt dat de voorzitter vanuit zijn rol uitdrukkelijk de mogelijkheid heeft om sprekers (dus ook het college) aan te spreken indien er (te) veel tijd gebruikt wordt. Bovendien heeft de voorzitter de ruimte – indien hij dat nodig oordeelt – af te wijken van de regeling.

Conclusie/advies:

Op basis van de evaluatie en de verschillende standpunten van de fracties en het college, wordt voorgesteld de spreektijdenregeling voorshands ongewijzigd te handhaven.

Bijlage 1 - OVERZICHT REACTIE OP VERZOEK INPUT EVALUATIE SPREEKTIJDEN

	Reactie(s)																																																																		
HvM	<p>De huidige regeling voor spreektijden bezorgd ons zorgen. Het lijkt erop dat de verdeling van spreektijden niet goed de verhouding van de kiezersstemmen weerspiegelt. Vooral valt op dat het college vaak meer spreektijd neemt dan misschien passend is. Raadsvergaderingen zijn bedoeld voor de raad, en niet zozeer als podium voor het college.</p> <p>Daarbij is de verdeling van zetels en spreektijd geen goede weerspiegeling van de verkiezingsuitslag. Neem bijvoorbeeld GL en CU: zij hebben 3% van de aantal zetels maar wel 6% van de spreektijd krijgen. CDA, GB en VVD krijgen 4% minder dan ze eigenlijk recht op hebben en wij 6% minder. Het idee om het college helemaal geen spreektijd te geven is te ver gegrepen, maar het is wel belangrijk dat de burgemeester en wethouders zich bewuster worden van hun spreektijd. Er moet een betere balans komen, zodat de spreektijd eerlijker verdeeld is en meer overeenkomt met het aantal zetels dat partijen hebben. Kort gezegd: er is behoefte aan een eerlijkere verdeling van spreektijd, waarbij rekening wordt gehouden met de verkiezingsuitslag en de rol van het college tijdens raadsvergaderingen wordt ingeperkt. Dit vraagt om aanpassingen in de huidige regeling en een oproep aan het college om zich aan de nieuwe afspraken te houden.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Spreektijd</th> <th>%</th> <th>Zetels</th> <th>%</th> <th>Voorstel aantal minuten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>HvM</td> <td>20</td> <td>15%</td> <td>6</td> <td>21%</td> <td>26</td> </tr> <tr> <td>CDA</td> <td>17,5</td> <td>13%</td> <td>5</td> <td>17%</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>GB</td> <td>17,5</td> <td>13%</td> <td>5</td> <td>17%</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>VVD</td> <td>17,5</td> <td>13%</td> <td>5</td> <td>17%</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>MORGEN</td> <td>15</td> <td>12%</td> <td>4</td> <td>14%</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>D66</td> <td>10</td> <td>8%</td> <td>2</td> <td>7%</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>GroenLink</td> <td>7,5</td> <td>6%</td> <td>1</td> <td>3%</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>CU</td> <td>7,5</td> <td>6%</td> <td>1</td> <td>3%</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>College</td> <td>17,5</td> <td>13%</td> <td>0</td> <td>0%</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>130</td> <td>100%</td> <td>29</td> <td>100%</td> <td>140</td> </tr> </tbody> </table>		Spreektijd	%	Zetels	%	Voorstel aantal minuten	HvM	20	15%	6	21%	26	CDA	17,5	13%	5	17%	22	GB	17,5	13%	5	17%	22	VVD	17,5	13%	5	17%	22	MORGEN	15	12%	4	14%	17	D66	10	8%	2	7%	9	GroenLink	7,5	6%	1	3%	5	CU	7,5	6%	1	3%	5	College	17,5	13%	0	0%	12	Totaal	130	100%	29	100%	140
	Spreektijd	%	Zetels	%	Voorstel aantal minuten																																																														
HvM	20	15%	6	21%	26																																																														
CDA	17,5	13%	5	17%	22																																																														
GB	17,5	13%	5	17%	22																																																														
VVD	17,5	13%	5	17%	22																																																														
MORGEN	15	12%	4	14%	17																																																														
D66	10	8%	2	7%	9																																																														
GroenLink	7,5	6%	1	3%	5																																																														
CU	7,5	6%	1	3%	5																																																														
College	17,5	13%	0	0%	12																																																														
Totaal	130	100%	29	100%	140																																																														
CDA	<p>Onze fractie is positief over de spreektijdenregeling. Het houdt je scherp en ‘dwingt’ je om keuzes te maken. Groot voordeel vinden wij ook, dat er geen uitloop nodig is. Wij zouden de ingezette koers voor de raad graag voortzetten, behalve dan voor het college. De raad vraagt het college om achter het spreekgestoelte te komen. Dan vinden wij het niet correct om hen dan te beperken. Spreektijd college mag van ons geschrapt worden.</p>																																																																		
GB	<p>De fractie GemeenteBelangen is tevreden met de instelling van spreektijden. Dan kan beter gestuurd worden op de eindtijd en evenwichtige inbreng van de fracties. Het college moet wel de gelegenheid hebben om vragen te beantwoorden. Stel dat je bij agendapunt 9 nog vragen hebt en de spreektijd voor het college is vanaf agendapunt 7 al op door veel vragen van andere fracties. Dan moet het college nog kunnen reageren. De voorzitter moet het college aanspreken als zij teveel tijd gebruiken. Als de raadsvergadering toch uitloopt en op maandag door moet gaan, hoe ga je dan met de spreektijden om? Dat is nog een vraag. Of kleinere fracties meer tijd mogen krijgen, is geen eensluidend beeld binnen onze fractie. Een aantal vindt het zo goed en anderen vinden dat er een kleine aanpassing gedaan kan worden.</p>																																																																		
VVD	<ul style="list-style-type: none"> - Van mij mogen de spreektijden als richtlijn gebruikt worden. Het is aan de voorzitter om daar creatief mee om te gaan. Bijvoorbeeld, als een woordvoerder/ster in herhaling vervalt, afkappen. En het ene agendapunt of het andere maakt ook het verschil. Het is juist aan de voorzitter om de regie strak in de hand te houden. - Het gezeur over de spreektijden lijkt belangrijker dan de kwaliteit van het debat. Wat mij betreft zouden goede commissie- en raadsvoorzitters die spreektijdenregeling niet nodig moeten hebben. 																																																																		

MOR GEN!	<p>Ook wij wensen de spreektijdenregeling te handhaven in zijn huidige vorm. Het blijkt dat de fracties zorgvuldiger omgaan met onze schaarse tijd en beter 'to the point' komen.</p> <p>Ik zie dat de kleine fracties moeite hebben met de spreektijden, wij zijn best bereid om daar nogmaals naar te kijken.</p> <p>Vooralsnog handhaving van de huidige kaders.</p>
D66	<p>Wij willen de spreektijdenregeling zeker verder brengen. Effectiever vergaderen is een van de instrumenten om het voor (jongere) mensen ook behapbaar (en aantrekkelijk) te maken in het drukke dagelijkse leven. Wel hebben wij begrip voor het gegeven dat een kleine fractie voldoende tijd moet krijgen om zich over alle onderwerpen in redelijkheid uit te kunnen spreken. Een verdeling van tijd per onderwerp per fractie op de agenda moet daar rekening mee houden. Voorts is al eens aangegeven dat ons vergadermodel ook de tijdsbelasting groot maakt en er voorbeelden zijn dit ook te bezien.</p> <p>In ieder geval op de vraag over de tijdregistratie daar mee doorgaan met oog voor de kanttekeningen die er zijn.</p>
GL	<p>Ik kan met de huidige spreektijden regeling prima uit de voeten met de onderwerpen tot nu toe, bij toekomstig meer onderwerpen kan ik me voorstellen dat het lastiger wordt, en kan ik me er wel in vinden als een meerderheid er voor is om de basis tijd iets hoger te zetten en de tijd per raadslid iets lager, ongeacht het aantal raadsleden moet je immers hetzelfde aantal onderwerpen bespreken. Als de totale tijd hoger moet worden Zul je dat ergens anders weer af moeten halen, het schema is immers gebaseerd op een totale tijd van de raadsvergadering, of je zou eerder moeten beginnen, maar denk dat je daar geen meerderheid voor kunt krijgen...</p>
CU	<ul style="list-style-type: none"> • te weinig tijd als de agenda groot is en complex. • Lastig om zelf de tijd bij te houden • Enige flexibiliteit is nodig om de politiek goed te bedienen. • Meer oefenen wat er wel mogelijk is. Bijv stemverklaring. • Ik denk dat kleine partijen 1,5 uur te kort komen. <p>En bottom-line: ik vind het geen goed idee om met tijden te werken.</p>
College	<p>Bij de bespreking in het college bleek alleen de spreektijdenregeling voor het college een punt van aandacht. De andere punten uit de regeling, zoals de interruptiemicrofoons en spreektijden raadsfracties zijn niet besproken.</p> <p>Het college vindt dat een beperking van de spreektijd van collegeleden geen recht doet aan de principieel verschillende rollen die raadsleden en het college hebben. Het college is tijdens de raadsvergadering alleen in de gelegenheid te spreken als zij daartoe door raadsleden, met instemming van de voorzitter, om wordt gevraagd. In de afgelopen vergaderingen, zonder overbelaste agenda, was al sprake van overschrijdingen van de spreektijd van het college. Een beperking in de tijd om vragen uit de raad te beantwoorden is niet passend en kan er toe leiden dat dergelijke vragen onbeantwoord blijven. Daarbij komt dat het college, in tegenstelling tot fracties, de spreektijd niet tevoren kan verdelen over de onderwerpen. Telkens de voorzitter moeten verzoeken om bij het college wel een overschrijding toe te staan, hetgeen nu het geval was, is ondermijnend voor een strikte toepassing van de spreektijden bij de fracties. Om die reden is het college van mening dat de spreektijdenbeperking voor het college moet worden geschrapt.</p> <p>Als het presidium vasthoudt aan het binden van het college aan een spreektijd, dan vragen wij nog eens te kijken naar uitbreiding van het aantal minuten. Voor het hele college een spreektijd van 17,5 minuut is - in vergelijking met andere gemeenten - erg beperkend. De voorkeur van het college zou in dat geval bijvoorbeeld uitgaan naar een toedeling van 1/3 respectievelijk 40 minuten van de spreektijd. Zie bijvoorbeeld het overzicht van spreektijden in 100.000+gemeenten (https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.dordrecht.nl%2Fpls%2Ffidad%2FmnozEgemDocument%3FFF_DOCNR%3D7008772&wdOrigin=BROWSELINK)</p>

Bijlage 2 - RESTERENDE SPREEKTIJDEN FRACTIES/COLLEGE RAADSVERGADERINGEN

	Max. spreektijd	Tijd over 30-11	Tijd over 21-12	Tijd over 15-01	Tijd over 15-02
HvM	20:00	3:50	0:14	7:39	3:08
CDA	17:30	2:22	8:16	1:35	0:00
GB	17:30	8:42	7:13	13:10	1:51
VVD	17:30	2:28	11:04	5:02	4:17
Morgen!	15:00	7:06	5:24	8:39	5:35
D66	10:00	3:32	4:23	7:14	0:11
GL	7:30	0:34	0:11	0:41	0:33
CU	7,30	0:00	0:00	2:23	--
College	17:30	0:00	0:00	6:06	0:00